

מהדורת סיכומי גליון 43

סיכומי הדרף - היזמי

רבי יחזקאל בן קרחא אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - רומח לאדם שחורץ ואינו קוצר. פנחסין צ"ט

מסכת עירובין עב - עח

דף עב

המשה חבורות ששבתו בטרקלין אחד, לב"ש עירוב לכ"א, לב"ה עירוב א', מתי זה? לל"ק דר"ג: במסיפס, אבל במחיצה עשרה - ד"ה עירוב לכ"א, לל"ב דר"ג: בין במסיפס בין במחיצות שאינן מגיעות לתקרה, י"א: במחיצות המגיעות לתקרה, אבל אם אינן מגיעות - ד"ה עירוב אחד לכולן, י"א: במחיצות שאינן מגיעות לתקרה*, אבל במחיצות המגיעות - ד"ה צריכין עירוב לכ"א, וכן הלכה. לל"ק דברייתא: כשמולכין את עירובן למקום אחר, אבל אם עירובן בא אצלן - ד"ה עירוב אחד לכולן, לל"ב דברייתא: כשהעירוב בא אצלן, אבל אם מולכין את עירובן למקום אחר - ד"ה עירוב לכ"א. * וכ"ז במחיצות גרועות, אבל מחיצות טובות בעי עירוב לכ"א. (חדרים ועליות).

מתי אחים הדרים בחצר אחד נחשבים כדיריים נפרדים להצריך עירוב מכ"א? לשמואל שמקום לינה גורם: כשישנים כ"א ביתו, אפי' שאוכלים ממש אצל אביהן. לרב שמקום פיתא גורם: כשכ"א אוכל בביתו, אפי' שמקבלים פרס מאביהם, (אבל אם אוכלים אצל אביהם הם תמיד נחשבים כחד).

וכ"ז דווקא כאשר יש עוד דירין בחצר, אבל אם אין עוד דירין בחצר, או אפי' שיש דירין אלא שמביאים את העירוב אצלם האחין הג"ל חשובים כחד, וא"צ עירוב בניהם. [לשמואל בגלל שאוכלים אצל אביהם, לרב בגלל שמקבלים פרס מאביהם, (ויתכן דבזה מודה שמואל לרב)].

דף עג

חמש נשים שמקבלות פרס מבעליהן לר"י בן בתירה: ל"צ עירוב בניהן, לר"י בן בבא: צריך עירוב בניהן,

המשה עבדים מקבלין פרס מרביהן לרבי יהודה בן בתירה: צריך עירוב בניהם, לרבי יהודה בן בבא: ל"צ עירוב בניהם, [ודניאל (איפוא שהוא...) בתרע מלכא]

תלמיד אצל רבו: א"צ לערב

איזה דירה חשובה לאסור בחצר?

לת"ק: אפי' בית התבן ובית הבקר [ראוי לדירה] אבל לא מרפסת ובית שער. לר"י: רק מקום שדרים שם ממש, אוסר בחצר, (לרב מקום פיתא, לשמואל לינה).

מתי לכו"ע אזלינן בתר מקום פיתא, ומתי לכו"ע אזלינן בתר מקום לינה?

הרועים והקייצין והבורגנין ושומרי פירות שדרכן ללין בשדה, מודדים להם (האלפיים אמות) ממקום לינה [אנן סהדי שהיה ניה"ל ששם יהיה פיתא] תלמידי הישיבה אפי' שאוכלים בבקעה מודדים להם ממקום בית המדרש [אנן סהדי שהיה ניה"ל לאכול בישיבה] המניח עירובו בסוף אלפיים, וחוזר לישון בביתו מודדים לו ממקום עירובו [אנן סהדי שהיה ניה"ל לישון במקום עירובו]

אב ובנו בחצר הפנימית

אב ובנו הרב ותלמידו שגרים בחצר הפנימית אינם אוסרים על החצר החיצונה [דהו"ל רגל המותרת במקומה כי לגבי עצמם הם חשובים כחד]. אבל אב ובנו הגרים במבוי, מבוי שלהם נותר בלחי וקורה, כדן מבוי שיש בו ב' הצרות.

חמש הצירות פתוחות זו לזו ופתוחות למבוי*

עירבו רק בחצרות - מותרין רק בחצרות עד שיערבו גם במבוי, [כר"מ דלא סמכין על עירוב במקום שיתוף, (אבל חכמים חולקים ע"ז)].

עירבו גם בחצרות וגם במבוי

שכח אחד מבני חצר ולא עירב - מותרין כאן וכאן. [אפי' לר"מ, כאן אפשר לסמוך על השיתוף במקום עירוב, כיון שיש כבר עירוב לשאר בני החצר, לא תשתכח תורת עירוב] שכחו מבני מבוי ולא נשתתף - מותרין רק בחצרות. [ול"א שכבר לא תשתכח תורת עירוב כשרבים שכחו לערב, ריטב"א]

*ורב גורס: שאינן פתוחות זו לזו, [דאל"כ הם נחשבים כחצר אחת, ואין כאן ב' הצרות כדי להתיר את המבוי בלחי וקורה (ובהו"א הטעם שלא יבוא להכניס את השיתוף דרך החצרות במקום להעבירו דרך המבוי)], [ולפי רב, כוונת המשנה שיערבו החצרות לעצמם, וכ"א מותר לטלטל רק בחצרו, וא"כ משנתנו אתיא גם כחכמים, שאין עירוב בין החצרות כדי לסמוך עליו לשיתוף מבוואת].

דף עד

מה הם תנאי המבוי כדי להתירו בלחי וקורה?

לרב: צריך שיהיו ב' הצרות שבכ"א ב' בתים, (ודירת נכרי לא הוי דירה להאי ענינא) לשמואל: אפילו בית אחד בלי חצר, ועוד חצר עם בית, (ויש ספק אולי חזר בו וסבר כרב).

לרבי יוחנן: אפילו חורבה*, (דחזי לדירה, לאפוקי 'שביל' בעלמא) ועוד חצר עם בית.

*ולא גזרינן שמה יוציא כלי החצר לחורבה (שלא יכלה להשתתף במבוי כיון שאינה מקום דיור), כמו שאליבא דר"ש חצר וקרפף הוי רשות אחת, אפי' שערבו החצרות עם בתים לא גזרו שמה יוציאו כלי הבית, (ורב חולק וסבר שאליבא דר"ש חצר וקרפף רשות אחת רק כשלא עירבו החצרות עם בתים).

מבוי או חצר שצידו א' נכרי וצידו א' ישראל, וליד בית הישראל יש בתי ישראל הפתוחות לר"ה

אסור לישראל שפתחו למבוי או לחצר לערב עם הישראל השני דרך חלונן, כדי שיוכל זה להכניס כליו במבוי או בחצר, [אסור לדור יחיד במקום נכרי, שלא ילמד ממעשיו, לפיכך לא יערבו אלו עמו ולא ישתמשו עמו במבוי, כדי שיהא יחיד, ויירא מן הנכרי שלא יהרגנו, ויצא].

דף עה

בב' בתים זה לפניו מזה, מתי אוסרים זע"ז?

לרב דימי יש ב' שיטות: לר"ע: אפי' רגל המותרת במקומה* אוסרת שלא במקומה, חוץ מאם עשו דקה בניהם.

לחכמים: אפי' רגל האסורה במקומה** אוסרת שלא במקומה,

לרבינן יש עוד דעה: לת"ק: רגל המותרת אינה אוסרת, רגל האסורה אינה אוסרת,

*רגל המותרת במקומה: יחיד בפנימית \ שתיים שיערבו,

**רגל האסורה במקומה: שתיים בפנימית שלא עירבו או שא' מבני החצר שכח לערב.

נתנו עירובן בחיצונה: ושכח אחד בין מן הפנימית בין מן החיצונה ולא עירב - שתיהן אסורות.

נתנו עירובן בפנימית: שכח אחד מן הפנימית ולא עירב - שתיהן אסורות.

שכח אחד מן החיצונה ולא עירב:

לר"ע: שתיהן אסורות, [כיון שביטול רשות מועיל מרשות לרשות*], אין הפנימית יכול לומר לתיקוני שיתפתך ולא לעוותי, כי יכולה החיצונה לבטל את רשותה]

להכמים: הפנימית מותרת והיצונוה אסורה. [אחדא לדשא ומשתמשא, ולתיקוני שתפתך ולא לעוותי, כי היצונוה לא יכולה לבטל את רשותה לפנימית, כי אין ביטול מועיל מרשות לרשות*] *אפי' שבעלמא אין מועיל הביטול, הכא מיהת כשאוסרים זע"ו, מהני. **אפי' שבעלמא מועיל ביטול, כאן יכול לומר לו דל עצמך ודל ביטולך.

אחד בפנימית ושתיים בחיצונוה

לרב אדא: אסורים [גזירה משום שמא יהיו שתיים בפנימית].

לשמואל: אין הפנימי אוסר [רגל המותרת]. עד שיהיו שתיים בפנימית, ומודה בעכו"ם יחיד בפנימית שהוא אוסר, [שמא יחשבו שיש עוד ישראל שם, והואיל והוא לא צעק ששכר רשותו, ש"מ שלא שכרו ממנו].

עשרה בתים זה לפניו מזה, מי חייב לתת עירוב?

לרב יהודה: רק פנימי נותן את עירובו [דכל השאר 'בית שער' כ"א לשני].

לרבי יוחנן: שתיים הפנימיים נותנים עירובן, [אין 'בית שער' של יחיד].

שתי חצרות ובתיים ביניהן

אם יש בניהם ג' בתים: בני החצרות נותנים העירוב באמצעות, וממילא האצמעות ל"צ לתת עירוב, [כי אצלה נתנו את העירוב] וההיצונוה ג"כ ל"צ לתת עירוב, [כי כ"א הוא בית שער למי שהיא פתוחה לו].

אם יש בניהם רק ב' בתים: לא מהני שכל אחד מהחצרות יתן העירוב בבית הפתוח לחצר השני, [כי בית אחת לא יכולה להיות בב"א, לזה בית להניח בו העירוב, ולזה בית שער (שאין מניחים בו את העירוב)].

ב' חצרות זה ליד זה

א] מתי יכולים לערב יחד (אם רוצים)?

- **חלון:** ד"ט על ד"ט, [בהכי חשיב פתח] בתוך עשרה טפחים, אפי' שרק כל שהוא למטה מ' סגי,
- **חלון עגול:** לדינן: צריך שיהיה בהיקפו 16.8 טפחים, [כל אמה בריבוע יש אמה וב' חומשים באלכסון] לרינו"ח: צריך שיהא בהיקפו 24 טפחים, ושנים ומשהו מהן בתוך עשרה, שאם ירבענו נמצא משהו בתוך עשרה. [כי כשהריבוע בתוך העיגול, העיגול גדול מהריבוע חצי ממידת הריבוע]
- **לר"ג:** חלון שבין שני בתים - אפילו למעלה מעשרה מהני, [ביתא כמאן דמלי דמי], ורבא חולק.
- **נפרצה** הכותל, עד עשר אמות [הר"ז כפתח].

ב] מתי אינן יכולים לערב יחד?

כשיש כותל בין שתי חצרות, גבוה עשרה ורוחב ארבעה.

ג] מתי חייבים לערב יחד?

כשנפרצה הכותל יותר מעשר אמות.

לול הפתוח מן בית לעלייה, האם צריך סולם קבוע להתיירו או לא?

לר"ג: אפי' סולם עראי ל"צ, [ביתא כמאן דמליא אפי' באצמע].

אם יש פירות בראש הכותל המפסיק בין החצרות

אם ראש הכותל רחב ד"ט: שתיים עולים לאכול הפירות שם בלי להוריד אותם, [מקום חשוב לעצמו]

אם אין ראש הכותל רחב ד"ט: להרב: לא יזיז בו אפילו מלא נימא. [אזיר שתי רשויות שולטת בו]

לרבי יוחנן: מותר גם לעלות לשם פירות כדי לאוכלם, [מקום פטור, ובטל לכאן ולכאן*]

*כמו עמוד בר"ה שאין בו דע"ד - שמותר לבני ר"ה ולבני רה"י לכתף עליו, ולרב ברשויות דרבנן החמירו יותר.

לפעמים נותנים כותל או חריץ שבין החצרות לאחד מהחצרות

כותל שבין שתי חצרות, צידו אחד גבוה עשרה טפחים וצידו אחד פחות מ' - נותנין השימוש לזה שפחות מ', [כי הוא משתמש יותר בנחת].

חריץ שבין שתי חצרות, צידו אחד עמוק עשרה וצידו אחד עמוק פחות מ' - נותנין השימוש לזה שפחות מ', [כי הוא משתמש יותר בנחת]

איך ממעטים גובה הכותל כדי לערב יחד?

- **עקר** חוליא מראש הכותל, אם יש במיעוטו ארבעה - מותר להשתמש בכל הכותל, ואם לאו רק כנגד המיעוט.

- **כפה** ספל וחזיר אותו לארץ עד שצריך מרא והצינא כדי ליטלו (דאל"כ ניטל בשבת).

- **מעמיד** סולם צורי על הכותל, [כובדה קובעתה] אבל לא סולם המצרי

[ניטלת]

- **כשמעמיד** סולם רחב ד"ט מכאן, מעמיד אותם מב' צדי הכותל, שלא יהיה בניהן מרחק ג"ט, **ואם** רוחב ראש הכותל ד"ט - אפילו כשהסולמות רחוקים מהני.

- **סולם** ששליבותו פורחות, ויש בשליבה התחונה ד"ט ואפי' אין בשליבה התחונה ארבעה, סגי שיהיה בשליבה העליונה ארבעה, ולא יהיה בין זה לזה שלשה.

- **זיז** היוצא מן הכותל ארבעה על ארבעה, והניח עליו (ולא לידו) סולם כל שהוא,

- **כותל** עד י"ט טפחים, צריך זיז אחד (ומניחו בטפח הט'),

- **כותל** עשרים - צריך שני זיזים זה שלא כנגד זה (אחד בתוך י' וא' בתוך כ').

- **דקלים** שבבבל אינן צריכין קבע (אבל לא סולמות), וי"א אף סולמות שבבבל אינן צריכין קבע, [כבידן קובעתן].

- **סולם:** קשין מכאן וקשין מכאן וסולם באמצע, מהני, [כף הרגל עולה בהן].

- **חקק** בכותל בצדי הסולם להשלים את הסולם הצר: סגי לחקוק י"ט, [יוכל לעלות בקלות עד לראש הכותל עם הסולם]

- **חקק** סולם לגמרי בכותל: מלא קומתו [דלא"ה יהיה לא נוח להגיע לראש הכותל]

- **סולם** מכאן וסולם מכאן וקשין באמצע, לא מהני, [אין כף הרגל עולה בהן].

עמוד ברשות הרבים, גבוה עשרה ורחב ארבעה, ונעץ בו יתד כל שהוא האם הוא ממעט אותו?

לרב אדא בר אבהה: דווקא בגבוה שלשה.

לאביי ורבא: אף על פי שאין גבוה שלשה. [כבר לא משתמש עליו]

לרב אשי: אפילו שגבוה שלשה, אינו ממעט, [אפשר לתלות עליו דבר מה].

ואם מילא כל העמוד ביתדות נשאר רה"י, [יכול להניח מדף ולהשתמש].

כמה גובה הסולם כותל עשרה כדי למעט את גובהו?

לשמואל: צריך סולם 14 להתירו. [כדי שתהיה מוטה ד"ט, ותגיע לראש הכותל].

לרב יוסף: אפילו 13 ומשהו. [כדי שתהיה מוטה ד"ט, ותגיע בתוך טפח סמוך לראש].

לאביי: אפילו 11 ומשהו. [סגי שתגיע תוך ג"ט מראש הכותל].

לר"ה בר"ה: אפילו 7 ומשהו. [כרב דגם סולם זקוף ממעט, [גמרא], כאציטבא על גבי אציטבא]

עשאו לאילן, או לאילן אשירה סולם מהו?

לרב יוסף: אילן מותר, [אריא הוא דרביע עליה] ואשירה אסורה [אסורה בהנאה, ואין כאן פתח]

לרב הסדא: אילן אסור [איסור שבת גורם לו], אשירה מותר, [איסור דבר אחר גורם לו]

לרנב"י: אילן - לרבי הוי פתח [לא גזרו על שבותים בבה"ש], לרבנן לא הוי פתח [גזרו על שבותים] אשירה - לרבי יהודה שמערבים בקבר ה"נ הוי פתח, לרבנן שאין מערבין בקבר ה"נ לא הוי פתח.